

บทที่ 1

บทนำ

เรือนจำกลางสงขลา*

เรือนจำกลางสงขลา เป็นราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. 2515 ตั้งอยู่เลขที่ 163 ถนน สงขลานครินทร์ หมู่ที่ 4 ต. เขารูปช้าง อ. เมือง จ. สงขลา เนื้อที่ภายในเรือนจำ 35 ไร่ ภายนอกเรือนจำ 218 ไร่ ความจุเดิมที่ 1781 คน ปัจจุบันมีผู้ต้องขังจำนวน 1747 คน มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 126 คน เป็นชาย 124 คน หญิง 2 คน

การบริหารงานภายใน แบ่งการบริหารงานดังนี้

1. ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบด้านการควบคุมผู้ต้องขัง การรักษาการณ์บริเวณเรือนจำ การป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้าม เข้า-ออก เรือนจำ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ฝ่ายพัฒนาผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุม ตรวจสอบ การจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การดำเนินการด้านการทัศนศึกษา การคุมประพฤติ การให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา และ วิชาชีพ การใช้จ่ายเงิน การฝึกวิชาชีพ รวมทั้งบริหารเงินทุนผลประโยชน์และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน และดำเนินการจัดสวัสดิการในการสงเคราะห์ ผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานทะเบียน เอกสารสำคัญ การเงิน การบัญชี การพัสดุ อาคาร สถานที่ ยานพาหนะ การบริหารงานบุคคลเบื้องต้น การประชาสัมพันธ์ งานรับผิดชอบเรื่องรางวัลทุกซ์ งานเลขานุการ งานการประชุม การรวบรวมสถิติ ข้อมูลของหน่วย งานวางแผนงานโครงการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งงานที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ

---

* จากเอกสารบรรยายสรุป เรือนจำกลางสงขลา ปี พ.ศ. 2540

5. ศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ มีหน้าที่วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับงานที่ได้รับ การมอบอำนาจและมอบหมายจากส่วนกลาง ทั้งด้านการบริหารงานบุคคล ด้านทัศนคติปฏิบัติ ด้านการแก้ไขพัฒนาผู้ต้องขัง การพัฒนานุเคราะห์ และด้านอื่นๆ โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานงานที่ส่วนกลางกำหนด ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการประสานงาน ระหว่างเรือนจำ ทัณฑสถานภายในเขตกับส่วนกลาง ประสานงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. สถานพยาบาล มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบำบัดรักษาขั้นต้น แก่ผู้ต้อง ขัง ดูแลควบคุมและดำเนินงานอนามัย อาชีวอนามัย สุขาภิบาลเรือนจำและสิ่งแวดล้อมใน เรือนจำ ให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารในการส่งผู้ต้องขังออกไปรับการรักษาพยาบาลนอกเรือนจำ ตลอดจนประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบัน (24 ธันวาคม 2540) เรือนจำกลางสงขลา มีผู้ต้องขังจำนวน 1,747 คน แยกตามลักษณะความผิดดังนี้

- ความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์สินมีจำนวน 351 คน คิดเป็นร้อยละ 20
- ความผิดประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายจำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 17
- ความผิดเกี่ยวกับเพศจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 4
- ความผิดพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ จำนวน 1,024 คน คิดเป็นร้อยละ

59 แบ่งออกเป็น

- เสพ จำนวน 449 คน คิดเป็นร้อยละ 26
- จำหน่าย จำนวน 575 คน คิดเป็นร้อยละ 33

จะเห็นได้ว่าในจำนวนผู้ต้องขังดังกล่าว ผู้ต้องขังที่กระทำ ความผิดเนื่องจากยาเสพติดมี จำนวนมากที่สุด เรือนจำกลางสงขลาจึงได้ดำเนินการแก้ไขผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติดให้โทษโดย วิธีการชุมชนบำบัด ตามแนวทางขององค์การเดทอปและคอมมิวนิตี้อินคอลลีซัล (ของสหรัฐ อเมริกาและอิตาลี) โดยดำเนินโครงการก่อสร้างทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา ห่างจาก เรือนจำกลางสงขลา 5 กิโลเมตร มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ เป็นสถาน ที่คุมขังและแก้ไขฟื้นฟูผู้ ต้องขังที่ติดยาเสพติดให้โทษทั้ง 14 จังหวัดภาคใต้

ทัศนสถานหญิงสงขลา*

ทัศนสถานหญิงสงขลา ตั้งอยู่เลขที่ 164 หมู่ที่ 4 ต. เขารูปช้าง อ. เมือง จ. สงขลา ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2524 มีพื้นที่ภายในทัศนสถาน 7 ไร่ 3 งาน พื้นที่ภายนอกทัศนสถาน 22 ไร่ 1 งาน มีเรือนนอน 2 หลัง เรือนพยาบาล 1 หลัง โรงงานฝึกวิชาชีพ 2 หลัง โรงเรียน 1 หลัง มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 45 คน เป็นชาย 7 คน หญิง 38 คน

ทัศนสถานหญิงสงขลา มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังหญิงในภาคใต้ ซึ่ง มีกำหนดโทษตามคำพิพากษาจำคุกไม่เกิน 20 ปี ในฐานความผิดทุกประเภท มีอัตราความจุ 529 คน นอกเหนือจากการควบคุมผู้ต้องขังแล้วทัศนสถานหญิงสงขลายังมีหน้าที่ให้การ ศึกษา ฝึกอบรมวิชาชีพ อบรมด้านศีลธรรมจรรยา เพื่อปรุงแต่งอุปนิสัยให้ดีขึ้น สามารถช่วยเหลือตัวเอง และ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมภายนอกได้ เมื่อพ้นโทษ

การบริหารงานภายในทัศนสถานหญิงสงขลาแบ่งเป็น 4 ฝ่ายดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมและบริหารงาน เกี่ยวกับงานสารบรรณ การเงินและบัญชี งานอาคารสถานที่ งานพัสดุ งานสวัสดิการ งานรับเรื่องร้องทุกข์ และงานอื่นๆที่ไม่อยู่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด โดยควบคุมและบริหารงานให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องทุกกรณี เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

2. ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานด้าน ทัณฑปฏิบัติในทัศนสถาน เช่น การจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง การตรวจสอบ การติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน การประสานงานด้าน ทัณฑปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานด้านทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง การคุมประพฤติและงานด้านสังคมสงเคราะห์ ให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

---

*จากเอกสารบรรยายสรุป ทัศนสถานหญิงสงขลา ปี พ.ศ. 2539

3. ฝ่ายปกครองและรักษาการณ์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี เช่น การวางแผนปรับปรุงควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่ก่อเหตุร้ายหรือแหกหัก จัดการบริการเยี่ยมญาติ การตรวจค้นและรักษาการณ์ การดำเนินการด้านสวัสดิการผู้ต้องขัง เช่น ร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง สุทกรรม การสันทนากการ การสุขภาพบาล การรับฝากเงินและของมีค่า เป็นต้น

4. ฝ่ายอบรมและฝึกวิชาชีพ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการให้การศึกษอบรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง ได้แก่ การวางแผน การบริหารงาน และการดำเนินการให้การศึกษ ทั้งภาควิชาสามัญ สายอาชีพและธรรมศึกษา การอบรมจิตภาวนา การฝึกวิชาชีพสาขาต่างๆ ให้แก่ ผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่มีในเขตพื้นที่และความถนัดของผู้ต้องขังแต่ละคนการกำหนดแนวทางและรูปแบบในการฝึกวิชาชีพ การดำเนินการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกวิชาชีพตลอดจนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากฝีมือผู้ต้องขัง และการบริหารเงินทุนฝึกวิชาชีพที่เกิดจากการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังให้เกิดประสิทธิภาพและบังเกิดประโยชน์สูงสุดกับทางราชการ

จำนวนผู้ต้องขัง ณ วันที่ 1 ต.ค. 2539 มีทั้งสิ้น 410 คน แยกตามลักษณะความผิดได้ดังนี้

- ความผิดประทุษร้ายต่อยาเสพติด จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 70.73
- ความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80
- ความผิดประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.44
- ความผิดอื่นๆ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.93

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังที่ทำความผิด พ.ร.บ. ยาเสพติดมีจำนวนมากที่สุด ทัดทสสถานหญิงสงขลาจึงได้จัดตั้งชุมชนบำบัด “บ้านรวมใจ” ขึ้นสำหรับผู้เสพยาเสพติดและมีความประสงค์ที่จะเลิกเสพยาเสพติด ในปี พ.ศ. 2539 มีผู้ต้องขังเข้ากลุ่มชุมชนบำบัด จำนวน 31 คน

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาบ่อนทำลายสังคมของเกือบทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทย จากการสัมมนาเรื่อง บทบาทของชุมชนในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (มติชนรายวัน 4 ก.ย. 39,9) นายภิญโญ ทองชัย ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กล่าวว่า “จากการศึกษาสภาพปัญหา ยาเสพติด และจำนวนผู้ติดยาเสพติด ตั้งแต่ปี 2501 ถึงปัจจุบัน พบว่า ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรุนแรง มีการระบาดอย่างมากในยาเสพติด 5 ประเภท คือ มึน เฮโรอีน ยาม้า สารระเหย และกัญชา โดยประมาณว่ามีคนติดยาเสพติด ไม่นต่ำกว่า 10,000 คน สำหรับเฮโรอีนพบว่า มีความต้องการสูงมาก ราคาก็เพิ่มมากขึ้นกว่าในช่วงเมษายนที่ผ่านมา นับ 10 เท่า รวมทั้งพบว่ามีกานำเฮโรอีนผสมกับสารอย่างอื่นเพิ่มขึ้น โดยแบ่งเกรด เป็น 3 - 4 ระดับ เช่น ผสมกับยาม้าจะทำให้กระทำในสิ่งที่รุนแรงอย่างที่ เกิดใน ซอยวัดรวก ซึ่งน่ากลัวมาก” และจากผลการสัมมนาทราบว่าปัจจุบันมีหมู่บ้านในประเทศไทยกว่า 22,000 หมู่บ้าน มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด หรือ คิดเป็น ร้อยละ 42 ของหมู่บ้านทั่วประเทศ และ อายุเฉลี่ยของผู้ติดยาเสพติด จะลดลงจากเดิมที่ ผู้ติดยาเสพติด จะมีอายุเฉลี่ยประมาณ 40 ปี ปัจจุบันจะมีอายุ ระหว่าง 15 - 35 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กและเยาวชน

สำหรับสถานการณ์ในภาคใต้ ปรากฏว่าประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาและสารเสพติดไม่น้อยไปกว่าคนในภาคอื่นๆของประเทศ และมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากรายงานประจำปีของศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคใต้ ปี 2536 ระบุว่า มีหมู่บ้านในภาคใต้ถึงร้อยละ 42.9 คือ 3,505 หมู่บ้าน จากทั้งหมด 7,054 หมู่บ้าน ที่ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาและสารเสพติด ซึ่งในภาคใต้นั้นนอกจากจะประสบปัญหาการแพร่ระบาดแล้ว ยังเป็นแหล่งลักลอบส่งออกและนำเข้ายาและสารเสพติดที่สำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากมีพรมแดนติดต่อกับประเทศที่สาม และมีการสัญจรไปมาได้ทั้งทางถนน อากาศ และทางทะเล ในบางสถานการณ์ไม่สามารถส่งออกนอกประเทศได้ ก็จะมีทางจำหน่ายยาและสารเสพติดแก่บุคคลในท้องถิ่น

จากสถิติผลการจับกุมคดียาเสพติดในภาคใต้ ระหว่างปี 2536- 2538 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี กล่าวคือ ในปี 2536 มีจำนวน 8,643 คดี ผู้ต้องหา 9,772 คน ในปี 2537 มีจำนวน 10,405 คดี ผู้ต้องหา 11,842 คน และในปี 2538 มีจำนวนคดี 10,910 คดีจำนวนผู้ต้องหา 12,469 คน จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งคดีและผู้ต้องหา

จากผลการจับกุมคดียาเสพติดในภาคใต้ปี 2538 จำแนกตามข้อหาพบว่า ข้อหาครอบครองมีจำนวนมากที่สุด 8,367 ข้อหา คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมาได้แก่ ข้อหาเสพ 2,325 ข้อหา คิดเป็นร้อยละ 19 ข้อหาครอบครองและจำหน่าย 1,293 ข้อหา คิดเป็นร้อยละ 10 ข้อหาผลิต 95 ข้อหา คิดเป็นร้อยละ 1 และข้อหาส่งออก 1 ข้อหา รวมทั้งสิ้น 12,081 ข้อหา และถ้าจำแนกตามชนิดของยาเสพติด พบว่า เป็นคดีเกี่ยวกับเฮโรอีน มี จำนวนมากที่สุด คือ 6,026 ราย คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาได้แก่ คดีกัญชาแห้ง 3,083 ราย คิดเป็นร้อยละ 28 สารระเหย จำนวน 1,028 ราย คิดเป็นร้อยละ 9 และ อื่นๆ เช่น วัตถุออกฤทธิ์ กระพอม ผื่น กัญชาสดอีกร้อยละ 8

จากสถิติที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ยาเสพติดแพร่ระบาด และเป็นปัญหามากในภาคใต้ได้แก่ เฮโรอีน ซึ่งถือว่าเป็นยาเสพติดที่มีผลในการทำลายสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ร้ายแรงที่สุด และจังหวัดที่มีปัญหาการแพร่ระบาดรุนแรงมาก ได้แก่ สงขลา นราธิวาส นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และปัตตานี ตามลำดับ

การแพร่ระบาดของยาและสารเสพติด จะมีมากน้อยประการใดเกี่ยวข้องกับบุคคลอย่างน้อย 4 กลุ่ม คือ ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้เสพ และกลุ่มผู้ป้องกันและปราบปราม และที่ผ่านมาแม้ว่าหน่วยงานของรัฐจะพยายามหามาตรการป้องกันและปราบปรามเพียงใด แต่ก็พบว่า มีจำนวนผู้ติดยาเสพติดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งน่าสนใจว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น และเป็นคำถามที่ท้าทายในการคำตอบอย่างยิ่ง

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ สนใจศึกษากับกลุ่มผู้ต้องขังคดีการมีสารเสพติดไว้ในครอบครอง ทั้งนี้เพื่อค้นหาเหตุหรือปัจจัยที่บุคคลเหล่านี้มีสิ่งเสพติดไว้ในครอบครอง ซึ่งคำตอบจากการวิจัย แม้จะไม่สามารถตอบคำถามข้างต้นได้ทั้งหมด แต่อย่างน้อยจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อค้นหาปัจจัยหรือสาเหตุที่สัมพันธ์กับการมียาและสารเสพติดในครอบครองของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลาและทัณฑสถานหญิงสงขลาและจะทำการเปรียบเทียบสาเหตุดังกล่าวระหว่างผู้ต้องขังที่มีภูมิหลังต่างกัน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยด้านยาเสพติด ได้มีผู้ที่ศึกษาวิจัยไว้อย่างหลากหลายสำหรับการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยหรือสาเหตุที่สัมพันธ์กับยาเสพติด โดยพิจารณาถึงด้านเพศ อายุ สถานภาพ สมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะทางครอบครัวและชนิดของยาเสพติดที่ ผู้เสพใช้ ซึ่งได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

นิภา เกตุมนินทร์ : 2521 ศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มผู้ติดยาเสพติด 100 คน ที่มาขอรับบริการจากสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่าผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20-24 ปี มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นผู้ว่างงานและเป็นโสดฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก ยาเสพติดที่เริ่มใช้ ครั้งแรกคือ กัญชา

สุพัฒน์ อีระเวชเจริญชัย : 2523 ศึกษาสภาวะการติดยาเสพติดซ้ำของผู้ป่วยซึ่งมารับการรักษาที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และ โรงพยาบาลธัญญารักษ์ พบว่าผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20-29 ปี เป็นโสดมีการศึกษต่ำกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษาตอนต้น มีอาชีพไร้แรงงาน มีรายได้ประจำค่อนข้างสูงและส่วนมากอาศัยอยู่กับบิดามารดา

วิทยา มณีสุธรรม : 2523 สสำรวจเหตุจูงใจในการเสพยาเสพติดและการบำบัดรักษา ความคิดเห็นในการปราบปรามยาเสพติด พบว่าผู้ติดยาส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-24 ปี เป็นโสด ที่มีอาชีพ และว่างงานจำนวนใกล้เคียงกัน ผู้มีอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขายรายได้ปานกลาง

สมนึก รอดประเสริฐ : 2523 ได้ทำรายงานการวิจัยเบื้องต้นเพื่อสำรวจเยาวชนที่ติดยาเสพติดมาขอรับการสงเคราะห์ให้เลิกยา พ.ศ. 2520-2521 พบว่า เยาวชนที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 16-20 ปี เรียนหนังสือชั้น ม.ศ. 1-3 เป็นโสด ผู้ติดยาครั้งหนึ่งไม่ได้อยู่กับบิดามารดา เป็นบุตรคนโตของครอบครัว ยาเสพติดที่เริ่มใช้ คือ เฮโรอีนและกัญชา

พลศักดิ์ สัมภาวะผล และคณะ : 2524 ศึกษาการตรวจหาสารเสพติดและอนุพันธ์ในผู้ต้องโทษ จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้น ป. 4 มีอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความชำนาญ ยาเสพติดที่เสพชนิดแรกคือ เฮโรอีน และ กัญชามากที่สุด เริ่มเสพในช่วงอายุ 15-19 ปี แหล่งที่ได้รับยาเสพติดคือ จากเพื่อนมากที่สุด

กองบำบัดรักษา สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : 2524 ได้ศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงลักษณะปัญหายาเสพติดในเรือนจำ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2524 พบว่า ผู้ต้องโทษเป็นเพศชายเกือบทั้งหมด อายุเฉลี่ย 31 ปี เกือบครึ่งหนึ่งสมรสแล้ว จบการศึกษาชั้น ป.1-ป.4 มีรายได้ระหว่าง 501-1,000 บาทต่อเดือน ยาเสพติดที่เริ่มใช้ คือ กัญชา รองลงมาคือ เฮโรอีน

มาลินี ศิริวงศ์ไพรัช : 2524 ศึกษาลักษณะบางประการทางนิเวศวิทยาสังคมและเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับการติดยาเสพติดของประชากรใน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีอายุน้อย เป็นโสด มออาชีพรับจ้าง ยาเสพติดที่ใช้แพร่หลาย คือ เฮโรอีนเบอร์ 4

สุเทพ เขาวลิต : 2525 ศึกษาเรื่องยาเสพติดกับพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมที่มีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติดกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 20-34 ปี สมรสแล้ว มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีอาชีพทำนา ทำไร่ และทำสวนเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ ต่ำกว่า 1,500 บาท ต่อเดือน

ธวัชชัย ไทยเขียว : 2526 ศึกษาถึงสาเหตุของการเสพติดระเหย พบว่า ผู้สูดดมสารระเหยส่วนใหญ่เริ่มสูดดมในช่วงอายุ 14-15 ปี มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ ไม่มีรายได้ ไม่มีอาชีพ เป็นนักเรียนมีประวัติเคยหนีออกจากบ้านและหนีโรงเรียน ผู้สูดดมสารระเหยส่วนใหญ่เป็นโสดอาศัยในชุมชนแออัด ในวัยเด็กมีความสุขบ้างทุกข์บ้าง ขาดการอบรม ปล่อยตามสบาย เป็นคนดีอ ส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก คือ บิดามารดาแยกกันอยู่ หรือ บิดามารดาเสียชีวิต มีพี่น้องร่วมบิดามารดามากกว่า 4 คน และเริ่มสูบบุหรี่ก่อนอายุ 15 ปี

โสภา ชูพิชัยกุลและคณะ : 2528 ศึกษาปัจจัยทางสังคมสำหรับเป็นข้อบ่งชี้ภาวะการเสพติดของชายวัยทำงานในปัจจุบัน พบว่า ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่ 2 หรือคนที่ 1 ในครอบครัว ได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจโดยไม่มีเหตุผล ระดับการศึกษาจบมัธยมศึกษา อาชีพรับจ้าง รายได้น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรก คือ เฮโรอีน กัญชา

อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์ : 2527 ศึกษาปัจจัยในเรื่องคนที่เป็นข้อบ่งชี้ภาวะยาเสพติด พบว่า ผู้ติดยาเสพติดมักอยู่ในช่วงอายุ 25-35 ปี เป็นเพศชาย มีอาชีพทำงานชั่วคราว มีระดับการศึกษา ป.1-ป.7 รายได้เฉลี่ย 1-100 บาทต่อวัน บิดามารดาอยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น

ชาคริต ก. สุริยะมณีและคณะ : 2530 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการติดยาเสพติดซ้ำของวัยรุ่น พบว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 21-25 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้น ป.5 -ป.7 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป บิดามารดาอยู่ด้วยกัน และมักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเสพยาเสพติดหรือค้ายาเสพติด

สาเหตุการติดยาเสพติด

สุพจน์ เต๋นดวง : 2522 ได้ศึกษาบทบาทของ “บุคคลสำคัญ” ที่มีต่อผู้ที่ติดยาเสพติด พบว่าการติดยาเสพติดขึ้นอยู่กับว่ามีเพื่อนที่บ้านติดยาเสพติดมากที่สุด ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์กับบิดา และการมีเพื่อนที่โรงเรียนติดยาเสพติด

สุพัฒน์ อธิเวชเจริญชัย : 2522 ศึกษาภาวะการติดยาเสพติดซ้ำของผู้ป่วยซึ่งมารับการรักษาที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าและโรงพยาบาลธัญญารักษ์ พบว่า สาเหตุที่ติดยาเสพติดครั้งแรกเป็นเพราะอยากทดลองและเพื่อนชักชวน ส่วนสาเหตุการติดยาเสพติดครั้งสุดท้าย เป็นเพราะเพื่อนชักชวนและมีเรื่องไม่สบายใจ

นฤมล กำเนิดรัตน์ : 2523 ศึกษาการติดยาเสพติดและบทบาทหน้าที่ของนักสังคมเคราะห์ในกระบวนการป้องกัน บำบัดรักษา : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ติดยาเสพติดในเขตป้อมปราบจากสถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง พบว่า เยาวชนที่ติดยาเสพติดมีปัญหาด้านการเงินและปัญหาครอบครัว ขาดความอบอุ่นทางจิตใจ ว้าเหว่ ถูกดูว่า ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม มีปัญหาแล้วไม่ปรึกษาใคร บิดามารดาไม่มีเวลาดูแลเพราะต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งทางจิตใจ คบเพื่อนไม่ดี สาเหตุสำคัญที่ทำให้ติดยาเสพติดคือ อยากทดลอง เพื่อนชักชวน และผ่อน คลายความทุกข์

จรัส สุวรรณเวลาและคณะ : 2523 ศึกษาปัญหาการติดยาเสพติดในประเทศไทย พบว่า เพื่อนเป็นสื่อสำคัญให้เยาวชนใช้ยาเสพติด รองลงมาคือ ความกดดันจากครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม การขาดที่ปรึกษา และการว่างงาน

ไชยยศ เหมะรัชตะ : 2525 ศึกษาปัญหาการติดยาเสพติดที่มีผลต่อความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุของการเสพยาเสพติดคือ

1. สาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดคือ ความจำเป็นทางร่างกาย ความต้องการทางจิตใจ ความอยากหรืออยากลองศึกษาค้นคว้า ประสาทอ่อนหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงภาวะทางจิต
2. สาเหตุทางด้านสิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาสังคม คือ จากการถูกชักจูง จากเพื่อนฝูงหรือเกิดจากถูกหลอกลวง เกิดจากครอบครัวและผู้ปกครองโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมในละแวกที่ผู้เสนออาศัยอยู่
3. สาเหตุด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาต้องทำงานจึงไม่มีเวลาให้แก่ครอบครัว เด็กขาดความอบอุ่น มีเวลารว่างมากเมื่อมีสิ่งจูงใจจึงหันไปหายาเสพติด

สมนึก รอดประเสริฐ และคณะ : 2525 ได้ติดตามผลผู้ติดยาเสพติดปี 2520 - 2524 พบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดเนื่องจากตัวเองมีความอยากทดลองด้วยความคึกคะนอง รองลงมาคือสิ่งแวดล้อมโดยเพื่อนชักชวนไปลอง มีปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัวและถูกหลอกให้สูบ

ไชยยศ เหมะรัชตะและคณะ : 2526 ศึกษาปัญหาสังคมที่มีผลต่อความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดมาจาก ปัญหาพ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่บุตร ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความคึกคะนอง ความยากจน ความผิดปกติของสังคมและจิตใจ

มัณฑนา ภาณุมากรณ์ และคณะ : 2526 ศึกษาปัญหาการติดยาเสพติดของผู้ใช้แรงงานในภาคใต้พบว่า

- มารดามีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติดของลูกมากกว่าบิดา
- ลูกคนเดียวและลูกคนโตมีอัตราการติดยาเสพติดสูงกว่าผู้ที่มีพี่น้อง ลูกคนกลาง และลูกคนสุดท้อง ผู้ที่ขาดแคลนความรักจากพ่อแม่มีอัตราการติดยาสูงกว่าผู้ที่ขาดแคลนเงินทอง
- การมีชีวิตอยู่กับพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มติดยาและกลุ่มไม่ติดยา
- กลุ่มติดยามีครอบครัวที่มีประวัติการฆ่าตัวตาย เป็นโรคจิตประสาท ติดสุรา โรคพิษสุราเรื้อรัง ติดยาเสพติดและโรคเรื้อรังอื่น ๆ และมีสุขภาพไม่สมบูรณ์

สมจิตต์ ภาคิกรและคณะ : 2527 ศึกษามูลเหตุจูงใจเสพยาให้โทษและสารเสพติดของเด็กชายวัยรุ่น อ. เมือง จ. เชียงใหม่ พบว่าบุคคลที่ถูกหลอกให้เสพยาเสพติดอันเป็นเหตุให้ติดยาเสพติด ได้แก่ วัยรุ่นชายที่มีรายได้สูง ผู้ที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องน้อย ผู้ที่ได้รับอิสระหรือถูกปล่อยปละละเลยมากได้รับความลำเอียงมาก ไม่มีโอกาสเสนอความคิดเห็น มีวุ่นวายกับเพื่อนมาก มีเพื่อนสนิทติดสารเสพติด เคยสูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์มาก่อน

ชาคริต ก. สิริยมณีและคณะ : 2530 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการติดยาเสพติดซ้ำของวัยรุ่น พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการติดยาเสพติดซ้ำคือ สภาพจิตใจที่อ่อนแอของผู้เสพยา รองลงมาคือ การอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีการจำหน่ายหรือเสพยาเสพติด ความเงี้ยบเหงา ว้าเหว่ สังคมไม่ยอมรับ และเพื่อนเสพยา

วารุณี ภูริสินสิทธิ์ : 2531 ศึกษาสาเหตุการติดยาเสพติดในวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี จ. เชียงใหม่ พบว่า สภาพครอบครัวและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว กลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับการติดยาเสพติดของวัยรุ่น ส่วนการเข้าไปเที่ยวในสถานเริงรมย์ต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติด

นิยามศัพท์

สารเสพติด องค์การอนามัยโลก (ทีพีอาร์ ไซยณรงค์ 2535:8) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ยาเสพติดคือ สารเคมี ซึ่งบุคคลเสพเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง (เช่น กิน สูบ ฉีดดม ฯลฯ) ติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วทำให้มีผลต่อร่างกาย จิตใจของผู้ใช้เกิดสภาพเรื้อรัง ประกอบด้วยลักษณะพิเศษ 4 ประการ คือ

1. มีความปรารถนาหรือความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะต้องเสพยา นั้นต่อไปอีก
2. มีความโน้มเอียงที่จะต้องเพิ่มปริมาณของยาที่เสพให้สูงขึ้นทุกขณะ
3. ถ้าถึงเวลาไม่ได้เสพยา จะทำให้ผู้เสพเกิดอาการอยากยาหรือขาดยา
4. ยาที่เสพนั้นทำลายสุขภาพของผู้เสพทั้งร่างกายและจิตใจ

ผู้ต้องขัง พระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 ได้กำหนดความหมายของ ผู้ต้องขัง ไว้ว่า หมายความว่า รวมตลอดถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก

— นักโทษเด็ดขาด หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุดและหมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

— คนต้องขัง หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง

— คนฝาก หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น โดยไม่มีหมายอาญา

ครอบครอง หมายถึง การมีสารเสพติดไว้กับตัวเพื่อเสพหรือเพื่อจำหน่ายหรือทั้งเสพและจำหน่าย

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ จะมุ่งศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมียาและสารเสพติดไว้ในครอบครองของผู้ต้องขังชายในเรือนจำกลางสงขลา และผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงสงขลา ที่ต้องโทษในคดีมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายหรือเสพ โดยมีขอบเขตของปัจจัยที่นำมาศึกษาครั้งนี้คือปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัวเป็นหลัก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดมาตรการและแนวทางป้องกันการแพร่ระบาดของยาและสารเสพติด เพราะผู้ที่มียาเสพติดในครอบครองส่วนใหญ่จะเป็นผู้จำหน่ายหรืออาจจะเป็นผู้เสพด้วย